Hagrannsóknir sf.

Ferðamálastofa
Icelandic Tourist Board

Þjóðhagslíkan fyrir ferðaþjónustu

Kynning hjá Ferðaklasanum í fundarsalnum Fenjamýri í Grósku, Bjargargötu 1 í Vatnsmýri,
þriðjudaginn 19. mars 2024, kl. 14:00-15:00.

Þjóðhagslíkan fyrir ferðaþjónustu

- Ferðamálastofa samdi við Hagrannsóknir sf. í árslok 2020
- Verktími 3 ár
  1. Þjóðhagslíkan með ferðageira
  2. Ferðaþjónusta í þjóðhagslíkan Hagstofu/Seðlabanka
- Fjöldi útgáfa og kynninga á verktíma, sjá vef Ferðamálastofu
- Þetta var 1. áfangi og verklok samnings
- Verki sem aldrei lýkur!

Þjóðhagslíkan fyrir ferðaþjónustu

- Birgir Þór Runólfsson, Ph.D., George Mason háskóli
- Marías Halldór Gestsson, Ph.D., Árósarháskóli
- Eðvarð Ingi Erlingsson, M.S., Árósarháskóli

- Aðrir sem að verkinu komu:

Ragnar Árnason, Vilborg H. Júlíusdóttir og Jóhann R. Björgvinsson

Þjóðhagslíkön með ferðaþjónustu

Marías H. Gestsson

Yfirlit

1. Notagildi þjóðhagslíkana
2. Fyrirliggjandi þjóðhagslíkön fyrir Ísland
3. Markmið og afurðir verkefnisins
4. DSGE líkan með ferðaþjónustugeira
5. Ferðaþjónusta í QMM

Notagildi þjóðhagslíkana

- Tvenns lags
  - Spár – þróun þjóðhagsstærða í framtíðinni
  - Hermanir – áhrif breytinga á þjóðhagsstærðir
- Gefa heildaráhrif af breytingum
  - Upphafsáhrif – „Excel“ útreikningar
  - Markaðsáhrif – Aðeins horft til viðkomandi markaðar
  - Almenn jafnvægisáhrif – Horft til hagkerfisins í heild

Notagildi þjóðhagslíkana - dæmi

- Áhrif ríkisútgjaldaaukningar á verga landsframleiðslu
  - Upphafsáhrif – Aukin eftirspurn á viðkomandi markaði/mörkuðum
  - Markaðsáhrif – Verðhækkun og minni eftirspurn annarra en hins opinbera
  - Almenn jafnvægisáhrif – Verð annarra vara, laun og vextir hækka
- Áhrif hækkunar vöruskatta á tekjur hins opinbera
  - Upphafsáhrif – Engin áhrif á skattstofna
  - Markaðsáhrif – Viðkomandi skattstofn dregst saman
  - Almenn jafnvægisáhrif – Allir skattstofnar dragast saman

Fyrirliggjandi þjóðhagslíkön fyrir Íslands

- QMM (Quarterly Macroeconomic Model)
  - Seðlabanki Íslands
  - Hagstofa Íslands
  - Spágerð
  - Hermanir
- DYNIMO (Dynamic Icelandic Model)
  - Seðlabanki Íslands
  - Spágerð
  - Hermanir

Hvað vantar? Hvað hamlar?

- Í tiltækum þjóðhagslíkönum fyrir Ísland er ekki tekið tillit til mismunandi
  - Heimila
  - Fyrirtækja
- Kynslóðaskipt þjóðhagslíkön
  - Heimili mismunandi hvað varðar kynslóðum sem þau tilheyra
  - Hvaða áhrif hafa breytingar á hag mismunandi kynslóða?
  - Dæmi: Áhrif aukinna útgjalda til menntamála
- Atvinnugreinaskipt þjóðhagslíkön
  - Fyrirtæki mismunandi hvað varðar atvinnugreinum sem þau tilheyra
  - Hvaða áhrif hafa breytingar á hag mismunandi atvinnugreina?
  - Dæmi: Áhrif stýrivaxtahækkunar
- Atvinnugreinaskipting er okkur hugleikin hér
  - Gagnaskortur hamlar frekari þróunarvinnu
  - Aðfanga-afurðatöflur nauðsynlegar

Markmið og afurðir verkefnis

- Markmið er að hafa undir höndum verkfæri til þess að geta greint:
  - Áhrif breytinga í hagkerfinu á ferðageira
    - Dæmi: Erlend eftirspurn, framleiðni, samneysla, skatthlutföll, stýrivextir
  - Áhrif breytinga í ferðageira á hagkerfið
    - Dæmi: Eftirspurn eftir ferðaþjónustu, framleiðni í ferðageira, sértækir skattar
- Afurðir eru tvö líkön sem bæta við fyrirliggjandi líkön
  - DSGE líkan með ferðaþjónustugeira
  - Ferðaþjónusta í QMM

DSGE líkan með ferðaþjónustugeira

- Fylgir að hluta til DYNIMO líkani Seðlabanka Íslands
  - Almennt jafnvægislíkan
  - Byggir á ákvörðunum heimila og fyrirtækja
  - Leyst með nálgun
- Bætir við sköttum
  - Virðisaukaskattur, skattur á laun og fjármagnstekjur
- Bætir við vöru- og atvinnugreinaskiptingu
  - Ferþjónustugeiri
  - Aðrar atvinnugreinar
- Ferðaþjónustureikningar Hagstofu Íslands hjálpa, en duga ekki
  - Aðfanga-afurðatöflur nauðsynlegar til að geta tekið tillit til viðskipta á milli atvinnugreina

DSGE líkan – hringrás efnahagslífsins

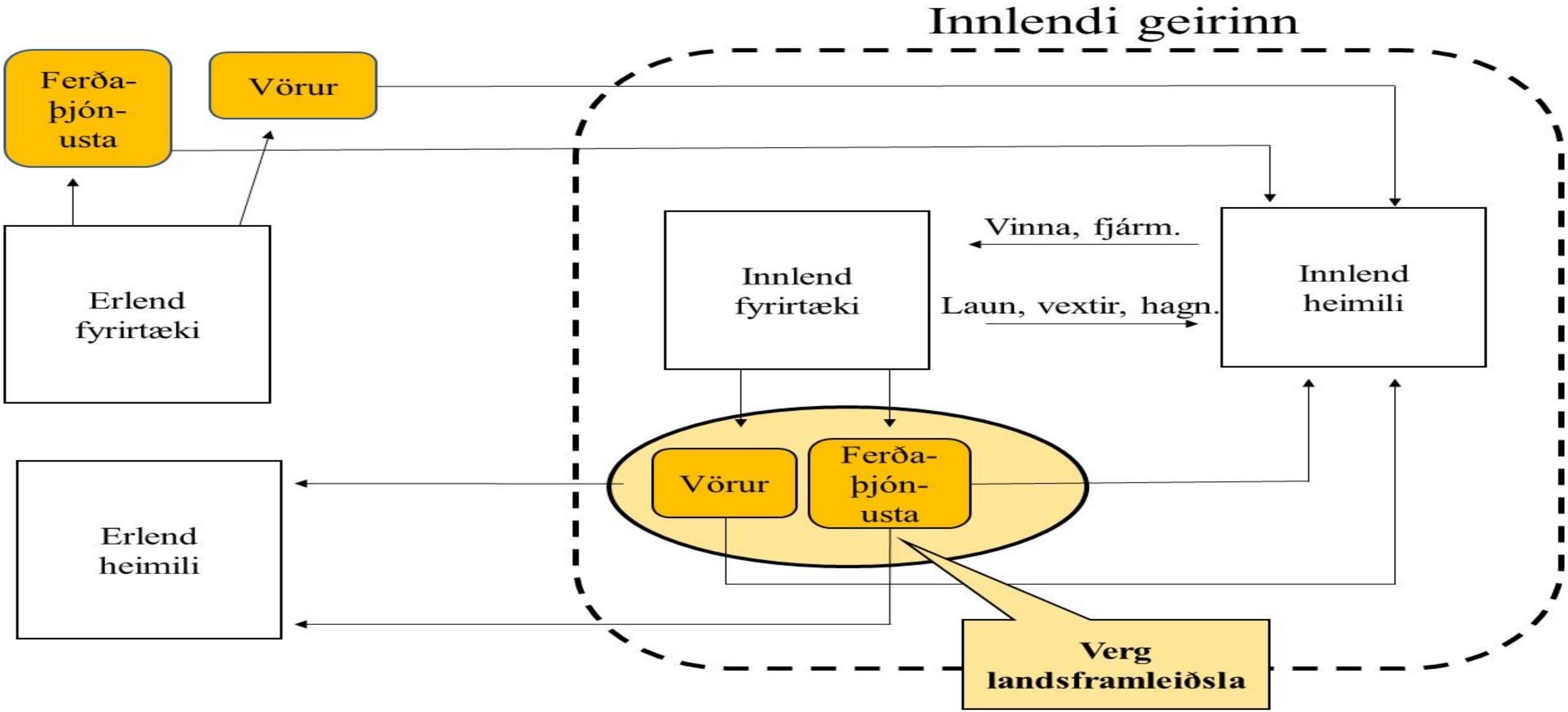

DSGE líkan – möguleg notkun

- Eftirspurnartengdar hermanir:
  - Eftirspurn í hagkerfinu
    - Hagvöxtur erlendis
  - Eftirspurn í ferðaþjónustugeira
    - Fjöldi erlendra ferðamanna innanlands
    - Meðalútgjöld erlendra ferðamanna innanlands
- Skattatengdar hermanir
  - Skattar í hagkerfinu
    - Launa- og fjármagnstekjuskattar
    - Virðisaukaskattur
  - Skattar í ferðaþjónustugeira
    - Virðisaukaskattur
    - Gistináttagjald

- Framboðstengdar hermanir:
  - Framboð í hagkerfinu
    - Framleiðni innanlands
  - Framboð í ferðaþjónustugeira
    - Framboð flugsæta til landsins
    - Framboð gistinátta innanlands

1% framleiðniaukning í hagkerfinu árið 2022

	Upphafsáhrif	Heildaráhrif	
	Milljarðar kr.	Milljarðar kr.	% breyting
Verg landsframleiðsla	37,2	21,3	0,56
Virðisauki í ferðageira	3,0	1,9	0,67
Virðisauki í öðrum atv.greinum	34,2	19,4	0,55

1% hækkun kostnaðar í ferðaþjónustugeira árið 2022

	Heildaráhrif	
	Milljarðar kr.	% breyting
Verg landsframleiðsla	-2,8	-0,07
Vinnustundir		-0,10
Kaupmáttur launa		-0,10

Takk fyrir

Ferðaþjónusta í QMM

Eðvarð I. Erlingsson

Líkanið

- Byggir á spálíkani Seðlabanka Íslands
- Notum gögn frá Hagstofu Íslands til að lýsa umfangi ferðaþjónustunnar
    - Búum til gögn sem lýsa verðþróun innan geirans
- Ferðaþjónustan kemur inn í líkanið í gegnum útflutta þjónustu
- Notagildi líkansins:
    - *Hvað ef* tilraunir
    - Hagspár sem byggja á skýrum forsendum varðandi þróun ferðaþjónustunnar

Dæmi um hagnýtingu

- Líkanið er tilvalið fyrir að íhuga *hvað ef* tilraunir
  - Hvað ef erlend eftirspurn eftir ferðaþjónustu á Íslandi hefði verið meiri/minni?
  - Hvað ef verðlagning innan ferðaþjónustunnar hefði verið önnur en hún var? (T.d. vegna aukins kostnaðar)
- Getum hæglega fengið niðurstöður í krónutölum
- Dæmi um tilraunir:
  - 5% samdráttur í erlendri eftirspurn eftir ferðaþjónustu á Íslandi
  - 10% hækkun flugfargjalda
  - 10% hækkun á verðskrám hótela og gistiheimila

5% minni erlend eftirspurn

- Erlend eftirspurn eftir ferðaþjónustu á Íslandi 5% minni árið 2023
- Hvernig hefði okkur farnast?
- Niðurstöður í töflu
  - Tölur eru á föstu verðlagi og í milljónum króna, nema atvinnuleysi og verðbólga

	Verg landsframleiðsla	**Einkaneysla**	**Fjárfesting**	**Útflutningur**	**Innflutningur**	**Atvinnuleysi**	**Verðbólga**
Söguleg gildi	3.031.961	1.590.836	691.708	1.346.306	1.325.939	3,4%	8,75%
Gildi eftir breytingu	3.012.554	1.588.970	690.735	1.324.438	1.320.087	3,53%	8,71%
Breyting	-19.407	-1.866	-973	-21.866	-5.852	0,13%	-0,04%
Hlutfallsleg breyting	-0,64%	-0,12%	-0,14%	-1,62%	-0,44%	-	-

10% hækkun flugfargjalda

- Flugfargjöld hækka um 10% árið 2023
- Orsakar hækkun í almennu verðlagi ferðaþjónustu
- Hvernig bregst erlend eftirspurn við verðhækkuninni?
  - Sviðsmynd: Erlend eftirspurn dregst saman um 1% fyrir hverja 1% hækkun í verðlagi

	Verg landsframleiðsla	Einkaneysla	Fjárfesting	Útflutningur	Innflutningur	Atvinnuleysi	Verðbólga
Söguleg gildi	3.031.961	1.590.836	691.708	1.346.306	1.325.939	3,4%	8,75%
Gildi eftir breytingu	3.027.449	1.590.255	691.466	1.341.340	1.324.505	3,43%	8,85%
Breyting	-4.512	-581	-242	-4.966	-1.434	0,03%	0,10%
Hlutfallsleg breyting	-0,15%	-0,04%	-0,03%	-0,37%	-0,11%	-	-

10% verðhækkun hjá gistiaðilum

- Verðskrár hótela og gistiheimila hækka um 10% árið 2023
- Orsakar hækkun í almennu verðlagi ferðaþjónustu
- Hvernig bregst erlend eftirspurn við verðhækkuninni?
  - Sviðsmynd: Erlend eftirspurn dregst saman um 1% fyrir hverja 1% hækkun í verðlagi

	Verg landsframleiðsla	**Einkaneysla**	**Fjárfesting**	**Útflutningur**	**Innflutningur**	**Atvinnuleysi**	**Verðbólga**
Söguleg gildi	3.031.961	1.590.836	691.708	1.346.306	1.325.939	3,4%	8,75%
Gildi eftir breytingu	3.022.109	1.590.654	691.220	1.334.619	1.323.042	3,47%	8,72%
Breyting	-9.852	-182	-488	-11.687	-2.897	0,07%	-0,03%
Hlutfallsleg breyting	-0,32%	-0,01%	-0,07%	-0,87%	-0,22%	-	-

Takk fyrir